

2024

Stichting Pensioenfonds Cosun
MVB Jaarrapport

Inhoudsopgave

1 | Kernpunten &
vooruitblik

2 | MVB overtuigingen &
aanpak

3 | Sturen op
broeikasgasreductie

4 | Sturen op
duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief
eigenaarschap

6 | Screening &
uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

1 | KERNPUNTEN & VOORUITBLIK

Kernpunten 2024

Broeikasgasreductie

44% (2023: 35%)

minder broeikasgasemissie (scope 1 & 2) van de gemeten portefeuille ten opzichte van de benchmark.

Bijdrage aan de duurzame ontwikkeldoelen waar het Fonds zich op focust (van de meetbare portefeuille)

€198 miljoen
positieve bijdrage
(2023: €158 mln)

€ 80 miljoen
negatieve bijdrage
(2023: €80 mln)

Best-in-class beleggen

24% (2023: 23%)

van de extern vermogensbeheerders waar het Fonds in belegt hanteert een **best-in-class** methodiek.

Actief eigenaarschap

64% (2023: 61%)

van de extern vermogensbeheerders waar het Fonds in belegt doet aan **actief eigenaarschap**.

Screening & uitsluitingen

Controversiële wapens

Tabak

Controversiële landen

UN Global compact
schenders

....hier wil het Fonds niet in beleggen!

€ 1,01 miljard

beheerd vermogen. In de **bijlagen** is een volledig overzicht van de beleggingen van het Fonds opgenomen.

Overzicht en vooruitblik

Stichting Pensioenfonds Cosun (PF Cosun, Fonds) wil dat zijn beleggingen bijdragen aan een duurzame samenleving.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) is voor het Fonds daarom al geruime tijd een vanzelfsprekendheid. Het Fonds houdt in het beleggingsbeleid rekening met mens, milieu en maatschappij en wil daarmee aansluiten bij de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties.

Het Fonds heeft aan de deelnemers gevraagd wat zij belangrijke duurzaamheidsdoelen vinden. Hier kwam uit naar voren dat zij drie Sustainable Development Goal's (SDG's) belangrijk vinden (respectievelijk Goede gezondheid & welzijn, Betaalbare en duurzame energie en Verantwoorde consumptie en productie).

Klimaatverandering kwam hieruit naar voren als belangrijk overkoepelend duurzaamheidsthema.

Voor u ligt het verslag verantwoord beleggen van PF Cosun, dat zoals gebruikelijk terugkijkt op afgelopen jaar en vooruitblik op wat er dit jaar gaat komen. Het Fonds is al goed op weg, maar ziet dat er ook nog genoeg te doen is.

Momenteel ondergaat de wereld snelle en abrupte veranderingen. Het Fonds wordt geconfronteerd met een enorm veranderende politieke wereldorde en groeiende verdeeldheid over duurzaamheid, terwijl de wereld het afgelopen jaar getuige is geweest van extreme weersomstandigheden en hun desastreuze gevolgen. De doelen van het Parijs Akkoord lijken steeds verder buiten bereik te raken.

Tegen deze achtergrond houdt het Fonds zijn hoofd koel door vast te houden aan waar het in gelooft: dat een duurzaam beleggingsbeleid

een belangrijke bijdrage kan leveren aan het streven naar (maatschappelijke) waardecreatie op de lange termijn.

Klimaatprestaties

In lijn met het **klimaatakkoord van Parijs** wil het Fonds zich inzetten om de opwarming van de aarde te beperken tot +1,5°C ten opzichte van het pre-industriële niveau. Vanuit de Nederlandse invulling van het klimaatakkoord wordt de financiële sector gevraagd om hier via acties invulling aan te geven. Het Fonds wil daarom in 2050 een emissieneutrale ('**net zero**') belegger zijn. Daarvoor stemt het Fonds zijn vermogen af op een reductie van de langetermijn-CO₂-intensiteit van gemiddeld 7% per jaar.

In 2024 heeft het Fonds in lijn met voorgaande jaren verschillende acties genomen om de doelen te bereiken en uitstoot te verlagen. Een aanzienlijk deel van de stem- en engagementactiviteiten waren gericht op klimaatzaken, er wordt belegd in bedrijven die een positieve bijdrage leveren aan het klimaat via SDG-beleggingen en in groene staatsobligaties en er wordt niet belegd in bedrijven met substantiële negatieve activiteiten (versus sectorgenoten) op het klimaat.

Duurzame wet- en regelgeving: SFDR

De afgelopen jaren heeft het Fonds voldaan aan de SFDR-wetgeving die in 2022 werd geïntroduceerd. Als aanvulling op het reguliere jaarverslag heeft het Fonds gedetailleerde informatie verstrekt over de duurzaamheidskenmerken van de beleggingsportefeuille. Deze documentatie omvat hoe duurzaamheidsrisico's worden geïntegreerd in het beleggingsproces, de duurzaamheid van het financiële product, en de belangrijkste nadelige effecten (PAI) van de beleggingen op

duurzaamheidsfactoren. Dit zal het Fonds de komende jaren ook blijven doen.

Aandelen opkomende markten

In 2024 heeft het Fonds het passief beheerde beleggingsfonds voor aandelen in opkomende markten geëvalueerd met een op SDG's afgestemde maatwerkbenchmark. De evaluatie toonde aan dat de ESG-scores van deze benchmark hoger zijn dan die van de algemene marktbenchmark, met een lagere CO₂e-intensiteit en een grotere bijdrage aan de SDG's. De grote actieve posities in individuele bedrijven zorgde er echter wel voor dat het beleggingsfonds negatief afweek van het rendement van de niet-duurzame benchmark. Daarom heeft het Fonds, samen met de fiduciair manager, verbeteringen onderzocht om het risico/rendementsprofiel beter te laten aansluiten op de niet-duurzame benchmark met behoud van de duurzaamheidskenmerken. De aangepaste benchmark wordt eind februari 2025 ingevoerd.

Aandelen ontwikkelde markten

Naast aandelen in opkomende markten is ook de evaluatie voor aandelen in ontwikkelde markten uitgevoerd. Gezien deze beleggingscategorie op een passieve wijze is geïmplementeerd heeft het Fonds nauwlettend gekeken naar de benchmark die wordt gevolgd. Hierbij is er gekeken naar verschillende benchmarks met allemaal een verschillende mate van duurzaamheid. Het Fonds is tot de conclusie gekomen dat de huidige gehanteerde benchmark en beleggingsfonds het best passend is bij de MVB-ambities van het Fonds en er geen wisseling van een van beide benodigd is.

1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

2 | MVB OVERTUIGINGEN & AANPAK

MVB overtuigingen & aanpak

MVB overtuigingen

PF Cosun wil voor de deelnemer, gewezen deelnemer of pensioengerechtigde een betrouwbaar en goed pensioen verzorgen. Hiernaast wil het Fonds een positieve bijdrage leveren aan de maatschappij en probeert het de negatieve bijdrage aan de maatschappij te minimaliseren. Hierbij worden alle drie deelgebieden binnen **ESG** als belangrijk beschouwd.

Concreet heeft het pensioenfonds haar MVB-overtuigingen als volgt in het beleggingsbeleid vertaald:

- Bij beleggingsbeleid-beslissingen is de ESG-impact onderdeel van de besluitvorming;
- Het pensioenfonds gelooft in een relatief aantrekkelijk risico-rendementsprofiel op de lange termijn voor bedrijven die goed presteren op criteria voor ESG (Environment, Social, Governance)
- Het ESG-beleid mag niet leiden tot een naar verwachting lager rendement op lange termijn; en
- Het pensioenfonds zoekt naar alternatieven die een positieve bijdrage leveren aan de door de deelnemers als belangrijk aangemerkte SDG's, welke eveneens passen bij de duurzaamheidsthema's vanuit de Cosun organisatie.

Per 2050 dienen alle beleggingen klimaatneutraal te zijn, in overeenstemming met het door de financiële sector ondertekende klimaatakkoord. Het is de ambitie van PF Cosun om de Climate Transition Benchmark (**CTB**) CO₂-uitstoot doelstelling te behalen (minder uitstoot) op minimaal de liquide (meetbare) beleggingscategorieën waar het pensioenfonds in belegt. Daarnaast

wil PF Cosun een positief maatschappelijk rendement realiseren, met bijzondere aandacht voor het klimaat, verantwoorde consumptie & productie en gezondheid & welzijn.

Het Fonds wenst een positieve bijdrage te leveren aan de volgende duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (**SDG's**):

- SDG 3: Goede gezondheid & welzijn
- SDG 7: Betaalbare en duurzame energie
- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie

Een uitgebreide toelichting waarom het Fonds deze standpunten belangrijk vindt en hoe de interne organisatie rondom MVB is georganiseerd is te vinden in het **ESG-beleid** van het Fonds.

MVB risicobeheercyclus

Duurzaamheid is een integraal onderdeel van de **beleggingscyclus**. Het Fonds houdt hierbij rekening met duurzaamheidsrisico's, waaronder financiële, reputationele en operationele risico's. Deze risico's worden nauwkeurig geëvalueerd en beheerd tijdens elke fase van de **risicobeheercyclus**.

Op basis van de geïdentificeerde risico's, maakt PF Cosun gerichte beleggingskeuzes. Het streven is om te investeren in lijn met de MVB-doelstellingen en de risicotolerantie van het Fonds, met zo weinig mogelijk concessies op belangrijke beleggingsaspecten zoals rendement, risico en kosten. Een verdere toelichting op de risicobeheercyclus en de risicohouding van PF Cosun staat beschreven in het ESG-beleid van het Fonds.

MVB-instrumenten om PF Cosun's duurzaamheidsdoelstellingen te behalen

Om MVB-doelstellingen te behalen maakt het Fonds gebruik van de volgende instrumenten.

Sturen op duurzaamheidsthema's

PF Cosun wil beleggen in oplossingen die positief bijdragen aan de duurzaamheidsthema's die het heeft gekozen. Dit doet het door zich te richten op beleggingen die bijdragen aan de door het Fonds gekozen SDG's en op beleggingen die een positieve impact realiseren op de duurzaamheidsthema's van het Fonds. Bij het selecteren van deze beleggingen kijkt het Fonds naar de volgende criteria:

- De belegging draagt bij aan verdere verduurzaming van de portefeuille en de MVB-doelen van het Fonds;
- De belegging levert een positieve bijdrage aan Goede gezondheid & welzijn, Betaalbare en duurzame energie en Verantwoorde consumptie en productie;
- De belegging resulteert niet in een verslechtering van het risico/rendementsprofiel; en
- De belegging past binnen het risicobeheer van PF Cosun.

Daarnaast wil het Fonds voorkomen dat de beleggingen negatieve impact hebben op verschillende duurzame aspecten. Het Fonds houdt daar rekening mee in de selectie van beleggingen en monitoren dit regelmatig.

MVB-integratie

Bij het selecteren van externe vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen houdt het Fonds rekening met hoe zij duurzaamheid in hun beleggingsproces integreren. Het is belangrijk dat duurzaamheid een geïntegreerd onderdeel is van de aanpak van deze partijen. Daarbij wordt bijvoorbeeld gekeken of de beleggingsinstrumenten een **Best-in-Class** methode hanteren, gebruikmaken van **duurzame benchmarks**, een CO₂e-reductiepad volgen en of de duurzaamheidsfocusthema's voldoende aandacht krijgen.

Actief aandeelhouderschap

Dialogo Het Fonds voert – via de fiduciair vermogensbeheerder – de dialoog met bedrijven en externe managers om de klimaatverandering onder de aandacht te brengen en de algemene standaarden binnen een bedrijfstak of keten te verbeteren. Voor sommige dialogen werkt het Fonds samen met andere partijen (bijvoorbeeld **Platform Living Wage Financials** en **Climate Action 100+**).

Stemrecht Het Fonds oefent – via de externe vermogensbeheerder – zijn stemrecht uit om duidelijk te maken wat zij vindt van de manier waarop ondernemingen in de portefeuilles met MVB-kwesties omgaan. Daarbij ligt de focus op de duurzaamheidsthema's van het Fonds.

Screening

De bedrijven waarin het Fonds belegt moeten voldoen aan de Global Compact Principles (**UNGCP**) en de OESO-richtlijnen. Deze richtlijnen hebben betrekking op het naleven van kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten, milieu en (anti-)corruptie. Indien het Fonds constateert dat een van de (sub)portefeuilles direct belegt

in bedrijven die handelen in strijd met deze principes, gaat het Fonds via de fiduciaire vermogensbeheerder in dialoog met deze bedrijven.

Uitsluitingen

Het Fonds wil alleen beleggen in bedrijven en/of landen die voldoen aan de MVB-overtuigingen van het Fonds. Daarnaast worden bedrijven en landen uitgesloten die betrokken zijn bij ernstige schendingen van mensenrechten en andere ethische criteria. Bij het uitsluiten van landen richten het Fonds zich op staatsobligaties en staatsgerelateerde bedrijven, maar niet op alle bedrijven binnen die landen.

1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

3 | STUREN OP BROEIKASGAS REDUCTIE

Onderweg naar Parijs: klimaatneutraal in 2050

Het Fonds ondersteunt de doelstelling van [het Akkoord van Parijs](#) om de uitstoot van schadelijke broeikasgassen wereldwijd terug te dringen en daarmee de negatieve impact op het klimaat te beperken en uiteindelijk zelfs te voorkomen. De gemeten emissie wordt uitgedrukt in CO₂-equivalenten (CO₂e). Het Fonds richt zich hierbij op het reduceren van de CO₂e in de portefeuille naar net zero in 2050. Het doel hierbij is om uiteindelijk klimaatneutraal te zijn.

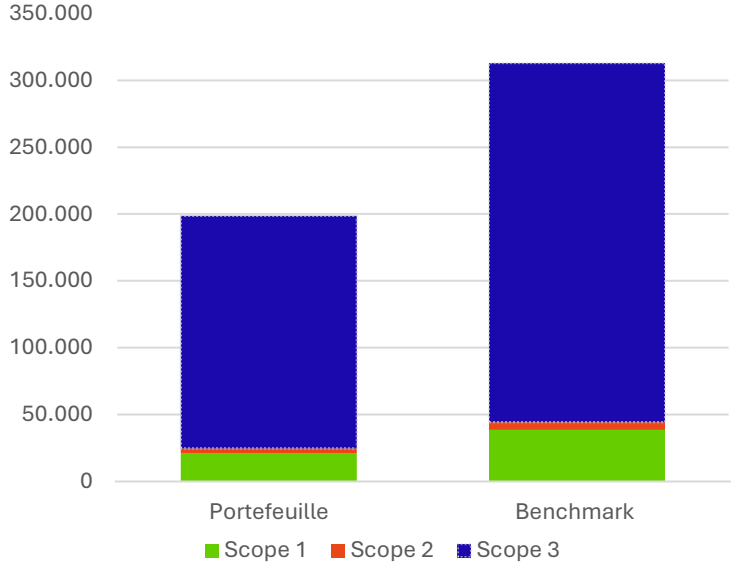
De tabel en figuur op deze pagina tonen de emissie van bedrijven in de meetbare beleggingsportefeuille gedurende 2024 en laten zien hoe de portefeuille heeft gepresteerd ten opzichte van de brede markt (benchmark). De benchmark is gebaseerd op de portefeuilleallocatie van het Fonds, waarbij wordt gerekend met 'grijze' marktbenchmarks zonder integratie van duurzaamheid.

Qua emissies wordt onderscheid gemaakt in scope 1, 2 en 3. Scope 1 betreft directe emissies van broeikasgassen door eigen bronnen binnen de organisatie. Scope 2 omvat indirecte emissies van broeikasgassen, veroorzaakt door de opwekking van ingekochte en

verbruikte elektriciteit of warmte. Scope 3 omvat indirecte emissies veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten van andere organisaties in de productieketen. Het betreft dan uitstoot door bronnen die niet in het bezit zijn van de gerapporteerde organisatie en waar ze ook geen directe invloed op kan uitoefenen.

De tabel laat zien dat de beleggingen van het Fonds beduidend minder CO₂e hebben uitgestoten ten opzichte van de brede markt en ten opzichte van vorig jaar. In [bijlage V](#) is een toelichting opgenomen hoe de emissiedata tot stand is gekomen.

De relatieve carbon footprint van het Fonds is gedaald, vooral door verduurzaming van de categorieën, met uitzondering van High Yield Bedrijfsobligaties. Infrastructuur en High Yield Bedrijfsobligaties blijven de grootste bijdragers. Portefeuille-allocatiewijzigingen hadden weinig effect, maar een managerwissel binnen bedrijfsobligaties, twee jaar geleden, verminderde de footprint aanzienlijk. Over het algemeen is er een lichte daling in de CO₂e-bijdrage van individuele bedrijven, hoewel dit niet altijd consistent is.

Figuur 1. Absolute CO₂e (in tonnen) van de meetbare beleggingsportefeuille in 2024 vergeleken met de benchmark. De benchmark is opgebouwd uit de standaard benchmark per beleggingscategorie zonder duurzaamheidsoverwegingen. Bijlage I bevat een overzicht van de beleggingen waarvoor CO₂e worden berekend. Bron: ISS

Metriek	Eenheid	2024			2023		
		Portefeuille	Benchmark	Vershil	Portefeuille	Benchmark	Vershil
Coverage	weging op basis van marktwaarde	88%	100%		92%	93%	
Scope 1 & 2 emissie	ton CO ₂ e	24.669	44.425	-44%	30.522	43.624	-30%
Scope 1, 2 & 3 emissie	ton CO ₂ e	198.634	312.872	-37%	232.785	316.035	-26%
Relatieve CO ₂ e voetafdruk	ton CO ₂ e (scope 1 & 2) per euro mln.	57	105	-46%	80	113	-29%

Tabel 1. CO₂e (absoluut en relatief) van de meetbare beleggingsportefeuille en de benchmark in 2023 en 2024, inclusief het procentuele verschil hiertussen. De informatie is uitgesplitst naar scope 1, scope 2 en scope 3. De dekking (coverage) geeft het percentage beleggingen weer waarvan de CO₂e-data beschikbaar was. Bijlage I bevat een overzicht van de beleggingen waarvoor CO₂e worden berekend. Bron: ISS
Stichting Pensioenfonds Cosun | MVB Jaarrapport 2024

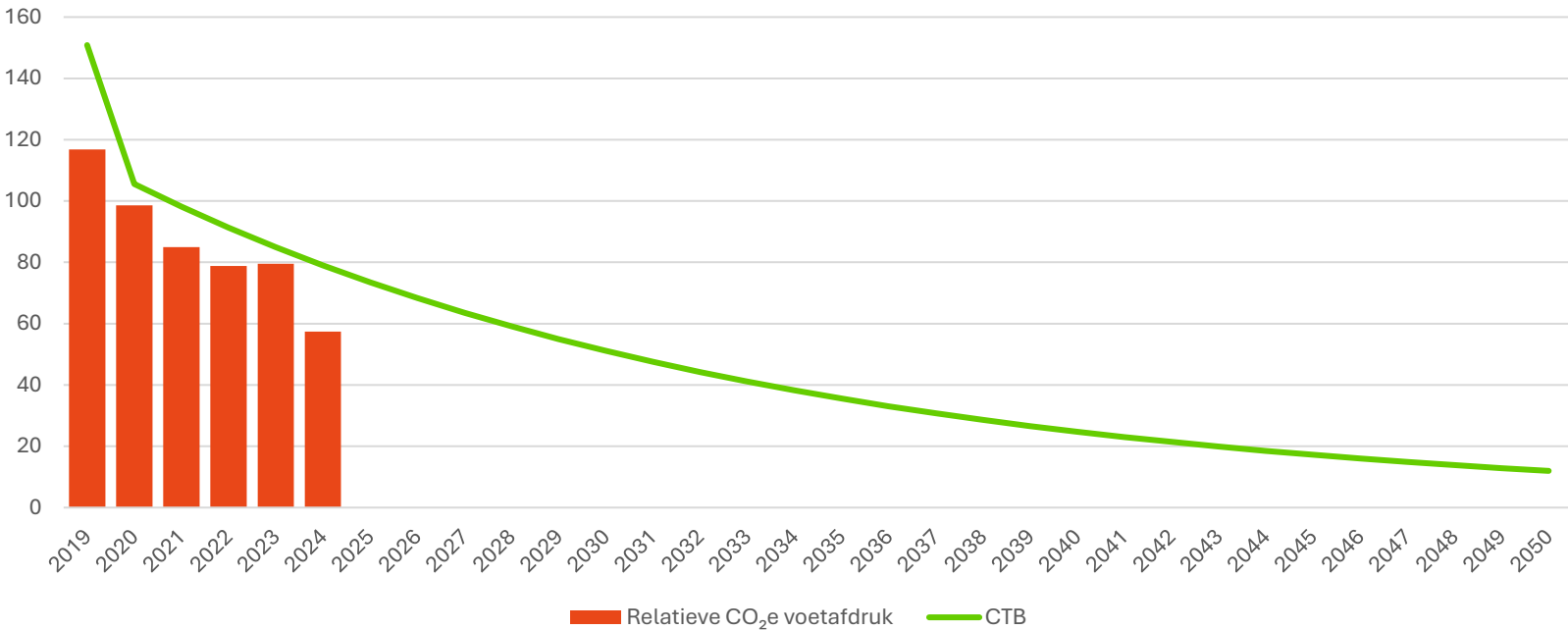

Relatieve CO₂e voetafdruk van de beursgenoteerde portefeuille

PF Cosun wil voldoen aan het klimaatakkoord van Parijs, dat uitgaat van een stapsgewijze afname van CO₂e. Daarom volgt het Fonds het pad van de Climate Transition Benchmark (CTB).

Figuur 2 laat zien hoe de relatieve CO₂e voetafdruk van het beursgenoteerde deel van de portefeuille zich heeft ontwikkeld vanaf 2019. Ook wordt de ontwikkeling van het CTB-reductiepad van 2019 tot 2050 getoond, waarbij als startpunt de relatieve CO₂e voetafdruk van de portefeuille met grijze (niet duurzame) benchmarks wordt gehanteerd.

De grafiek laat zien dat de relatieve CO₂e voetafdruk van de beursgenoteerde beleggingsportefeuille voorloopt op het reductiepad van de CTB. Zie bijlage I voor de opbouw van de relatieve CO₂e voetafdruk in de beleggingsportefeuille.

Figuur 2. De staven toont de relatieve CO₂e-voetafdruk (per miljoen euro geïnvesteerd) van de meetbare beleggingsportefeuille van begin 2019 tot en met eind 2024. Als startpunt is in 2019 de standaard benchmark zonder duurzaamheidsdoelstellingen genomen. De benchmarklijn geeft het reductieplan van de Climate Transition Benchmark weer van 2019 tot 2050. Bijlage I bevat een overzicht van de beleggingen waarvoor CO₂e worden berekend. Bron: ISS

Financiële impact door fysieke klimaatrisico's

Als de wereldwijde klimaatdoelstellingen niet worden behaald, kan het aantal overstromingen, droogtes en stormen toenemen. Het Fonds heeft een inschatting gemaakt van de mogelijke financiële gevolgen hiervan op de beleggingsportefeuille. Een analyse van het beursgenoteerde deel van de beleggingsportefeuille, op basis van data van ISS, laat zien dat fysieke klimaatrisico's kunnen leiden tot een verlies van circa € 2,3 miljoen (circa 0,2% is van de beursgenoteerde beleggingen). Dit risico komt met name door de beleggingen in de sectoren Consumptiegoederen (21%), Industrieel (14%) en Nutsbedrijven (14%).

Metriek	Eenheid	Portefeuille
Financiële impact in beursgenoteerde portefeuille	in € miljoen	2,3
Financiële impact	in % van de meetbare portefeuille	0,2%
Top 3 van sectoren waarbinnen het risico zich manifesteert	GICS sectoren	1. Consumptiegoederen (21%) 2. Industrieel (14%) 3. Nutsbedrijven (14%)

Tabel 2: analyse uitgevoerd op het meetbare deel van de beleggingsportefeuille per eind 2024. Bijlage I bevat een overzicht van de beleggingen waarvoor de fysieke klimaatrisico's worden berekend. Bron: ISS

1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

4 | STUREN OP DUURZAAMHEIDS THEMA'S

Sturen op duurzaamheidsthema's

Naast rendement, risico en kosten richt het Fonds zich op beleggingen die een positieve bijdrage leveren aan de duurzaamheidsthema's van het Fonds. Voor beleggingen op de beurs kijkt het Fonds vooral naar de positieve en negatieve bijdrage van de beleggingen op de SDG 3: Goede gezondheid & welzijn, SDG 7: Betaalbare en duurzame energie en SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie. Voor de alternatieve beleggingen zoals hypotheken kijkt het Fonds naar andere indicatoren, passend bij de duurzaamheidsthema's.

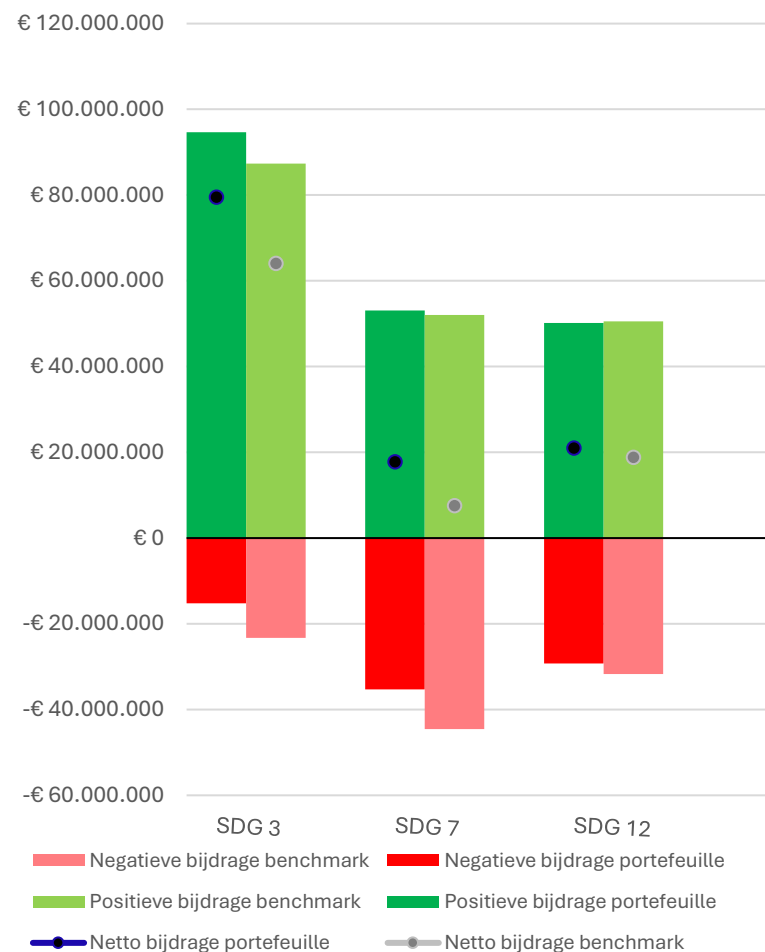
SDG bijdrage van de beursgenoteerde portefeuille

In de beursgenoteerde portefeuille worden alle beleggingen in aandelen, bedrijfsobligaties en beursgenoteerd vastgoed beoordeeld op hun **SDG-bijdrage**. Figuur 3 laat de positieve en negatieve bijdragen van de beursgenoteerde portefeuille van het Fonds op de focus SDG's in 2024 zien.

In totaal heeft de beursgenoteerde portefeuille een netto bijdrage op de focus SDG's geleverd van €118 miljoen.

Hoewel de beleggingen van het Fonds netto een positieve bijdrage leveren aan de focus SDG's, benadrukt de hoeveelheid negatieve bijdrage het belang van verdere verduurzaming binnen de portefeuille.

Zie bijlage IV voor de SDG bijdrage per beleggingsfonds.

Figuur 3. De grafiek toont de positieve, negatieve en netto SDG-bijdrage in € van de meetbare portefeuille. De benchmark is opgebouwd uit de standaard benchmark per beleggingscategorie zonder duurzaamheidsoverwegingen. Bron: ISS

Groene staatsobligaties voor een positieve bijdrage aan het klimaat

Een deel van de beleggingsportefeuille van het Fonds is belegd in staatsobligaties uitgegeven door de Europese Unie. Het geld dat met deze obligaties wordt opgehaald kan in principe voor alle doeleinden worden gebruikt. In het geval van een **groene obligatie**, mag de opbrengst van de obligatie echter uitsluitend worden gebruikt om specifieke duurzame milieuprojecten te financieren. Op vergelijkbare wijze bestaan er **sociale** en **duurzame obligaties**.

Het Fonds belegt in dergelijke staatsobligaties. Per eind 2024 was circa 100% (€39 miljoen) EU-staatsobligaties in de portefeuille een groene, sociale of duurzame obligatie.

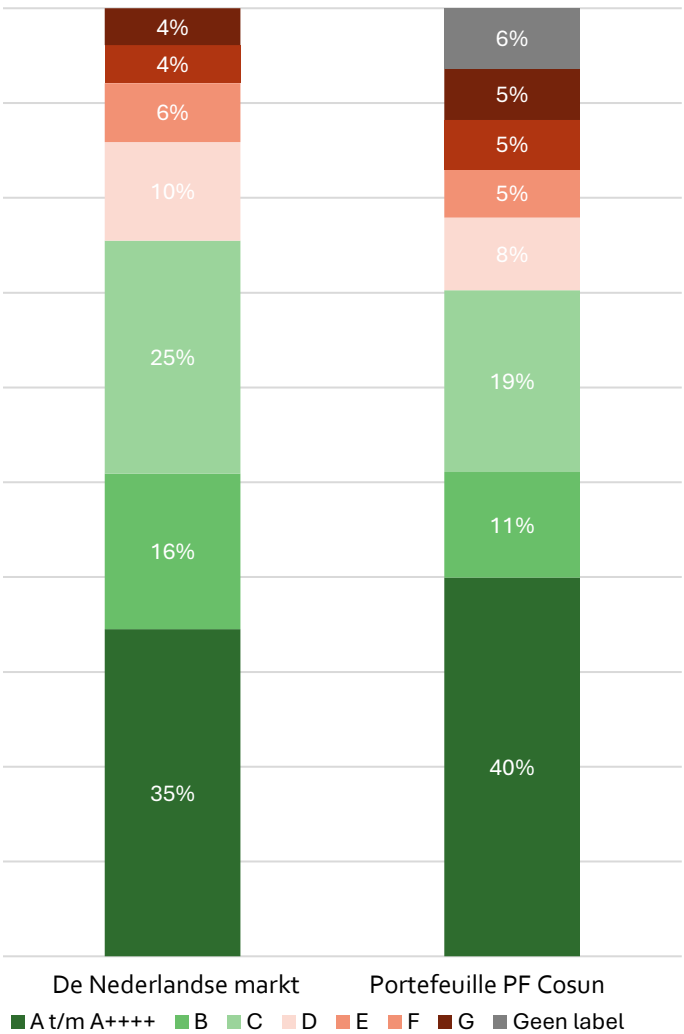
Focus op klimaat binnen hypotheek

Het Fonds belegt ook in Nederlandse hypotheekfondsen. Het Fonds vindt het belangrijk om ook via deze beleggingen een positieve bijdrage te leveren aan het klimaat. Dit kan bijvoorbeeld door het aanbieden van **duurzaamheidsdepots**. Ook kunnen hypotheekbeheerders tools aanbieden aan hun klanten om hen te helpen bij het verduurzamen van hun huis, zoals kosten-baten analyses voor duurzame investeringen en hulp bij het vinden van geschikte aannemers en installateurs.

Een belangrijke maatstaf waarop de duurzaamheid van een hypotheekbeheerder wordt gemeten is het energielabel van de woningen waaraan de hypotheek zijn gekoppeld. De grafiek rechts toont de energielabelverdeling van de portefeuille ten opzichte van de brede Nederlandse markt. Hieruit valt te concluderen dat de hypotheekbeleggingen duurzamer zijn dan de Nederlandse markt. Ten opzichte van vorig jaar is het aantal A t/m A++++ label hypotheek afgenomen (circa 15%-punt). De energielabel vereisten zijn strenger geworden waardoor een aantal woningen een lager energielabel hebben gekregen.

Op dit moment spreekt het Fonds via de fiduciair vermogensbeheerder veel met de externe hypotheekbeheerders over wat zij kunnen doen op het gebied van duurzaamheid. Op dit vlak worden geleidelijk verdere stappen gezet.

Energielabelverhouding Nederlandse markt vs. de portefeuille

Figuur 5. Energielabels van woningen gekoppeld aan hypotheek in de portefeuille per eind 2024 (in percentages) vergeleken met de meest recente data van de algemene Nederlandse markt (per eind 2023). Bron: Compendium voor de Leefomgeving (CLO).

1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

5 | MVB-INTEGRATIE & ACTIEF EIGENAARSCHAP

MVB-integratie & actief eigenaarschap voor een duurzame basis

Met Best-in-class beleggen de duurzame bedrijven selecteren

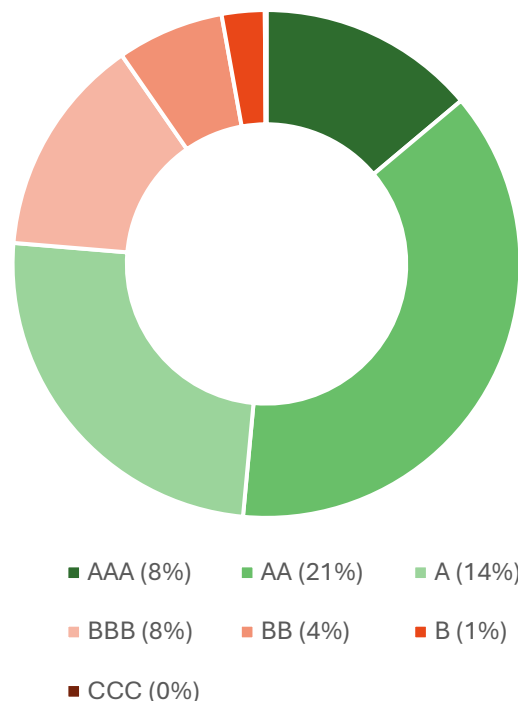
Waar mogelijk hanteert het Fonds een 'best-in-class' aanpak. Hiermee streeft het Fonds ernaar alleen te beleggen in ondernemingen die goed scoren op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. **Goed ondernemingsbestuur** is daarvan een belangrijk onderdeel.

24% van de beleggingsinstrumenten waarin het Fonds is belegd hanteert een Best-in-Class beleid. Voor de komende jaren zet het Fonds zich in om dit percentage stap voor stap te verhogen.

De selectie van ondernemingen die goed scoren op MVB-gebied wordt bepaald op basis van 'ESG-ratings'.

De ESG-rating is een belangrijke indicator bij de keuze met welke bedrijven een gesprek wordt gevoerd om te werken aan hun duurzaamheid. Aan de hand van het Best-in-Class beleid worden bedrijven met lagere ratings uit de portefeuille verwijderd.

Figuur 6 laat zien dat het aantal beleggingen met een lage ESG-rating (B of CCC) zeer beperkt is.

Figuur 6. ESG-beoordelingen van beleggingen in de meetbare portefeuille per eind 2024.
Bron: MSCI.

In gesprek met bedrijven voor een duurzamere wereld

Het Fonds gaat de dialoog aan met bedrijven om aan te geven wat zij belangrijk vindt. Het Fonds wil op deze manier bedrijven aansporen om positieve veranderingen te realiseren. Deze gesprekken worden ook wel **engagement** genoemd.

De engagement-activiteiten worden op drie verschillende lagen gevoerd:

1. engagement via de fiduciair vermogensbeheerder van het Fonds;
2. engagement via de beheerders van de beleggingsinstrumenten waarin het Fonds belegt;
3. engagement door aansluiting bij engagement-initiatieven via de fiduciair vermogensbeheerder van het Fonds (bijv. **Climate Action 100+**).

1. Engagement door de fiduciair vermogensbeheerder

Het **fiduciair vermogensbeheer** van het Fonds is uitbesteed aan Van Lanschot Kempen. Van Lanschot Kempen ondersteunt het Fonds in het integreren van duurzaam beleggen, waar engagement deel van uitmaakt.

In 2024 is de fiduciair vermogensbeheerder van PF Cosun in gesprek gegaan met de vermogensbeheerders waarin wordt belegd, en heel gericht met een aantal bedrijven in de beleggingsportefeuille. In samenwerking met andere beleggers is met in totaal 115 bedrijven een dialoog aangegaan. 59 van de bedrijven zitten nu de portefeuille van PF Cosun.

Bijlage II toont een overzicht van de engagements die zijn uitgevoerd door de fiduciair vermogensbeheerder namens het Fonds, per onderwerp (Ecologie, Sociaal, Governance).

Deutsche Bank: beheer van transitierisico's

Deutsche Bank, een van Europa's grootste financiële dienstverleners, biedt bedrijfsbankieren, particulier bankieren en vermogensbeheer aan. De bank staat voor financiële risico's en kansen bij de overgang naar een koolstofarme economie. Hun net-zero transitieplan lijkt op sommige gebieden achter te blijven bij concurrenten. Het ESG-kader van Deutsche Bank bevat bijvoorbeeld relatief weinig informatie over hun benadering van leningen in de energiesector, een belangrijke bron van transitierisico.

In het derde kwartaal van 2024 nam Northern Trust deel aan een investeerdersgesprek met de Chief Sustainability Officer van Deutsche Bank om inzicht te krijgen in hun leningen aan sectoren met hoog transitierisico.

Deutsche Bank heeft aangegeven te werken aan een update van hun ESG-kader en de transparantie over haar decarbonisatiepad. Onderdeel hiervan is het reduceren van de CO₂-uitstoot gekoppeld aan leningen in de energiesector. Northern Trust ziet dit als een positieve ontwikkeling. Het zal Deutsche Bank blijven monitoren en hen aanmoedigen om best practices te handhaven in hun benadering van het beheer van transitierisico's.

Bron: Northern Trust, 2024

2. Engagement door beleggingsfondsen en -mandaten

De fiduciaire vermogensbeheerder heeft namens het Fonds gesprekken gevoerd met de externe vermogensbeheerders die het vermogen beheren. Doel van de gesprekken was om te beoordelen of het MVB-beleid dat zij voeren in lijn is met het ESG-beleid van het Fonds.

Circa 64% van de externe vermogensbeheerders in de portefeuille van het Fonds voert engagement uit op de bedrijven waarin wordt belegd. Zo is een van de externe vermogensbeheerders van het Fonds in 2024 bijvoorbeeld in gesprek gegaan met de Deutsche Bank (zie het voorbeeld).

3. Gezamenlijk het gesprek aangaan met ondernemingen

Het Fonds is via de fiduciaire vermogensbeheerder aangesloten bij Climate Action 100+. Via dit samenwerkingsverband gaat een grote groep vermogensbeheerders en eigenaren de dialoog aan met bedrijven in CO₂-intensieve sectoren. Het gaat om 166 bedrijven die verantwoordelijk zijn voor 80% van de wereldwijde industriële emissie.

Het doel is om de opwarming van de aarde te beheersen en de transitie te maken naar een klimaatneutrale economie. Climate Action 100+ wil het bestuurlijk raamwerk van bedrijven verbeteren, en de manier waarop zij over klimaat(plannen) rapporteren.

Het Fonds is via de fiduciaire vermogensbeheerder ook aangesloten bij Nature Action 100. Dit is een wereldwijd engagementinitiatief dat zich richt op het stimuleren van ambitie en actie bij bedrijven om natuur- en biodiversiteitsverlies om te keren. Investeerders die deelnemen aan het initiatief gaan in gesprek met bedrijven in sectoren die hierbij belangrijk worden beschouwd.

Invloed uitoefenen door te stemmen

Het Fonds wil ondernemingen aanzetten tot een duurzamer beleid door middel van stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. Hoog op de agenda staan onderwerpen zoals een rechtvaardig beloningsbeleid, het bevorderen van goede arbeidsomstandigheden en het respecteren van mensenrechten.

Het Fonds stemde via de externe vermogensbeheerders in 18% van de stemmingen tegen de voorstellen van het management. Deze voorstellen betroffen zaken als overnamebeschermingen, reorganisaties, vergoedingen van het management, aandelenuitgiften en MVB-onderwerpen.

Het Fonds stemde relatief vaak tegen voorstellen van andere aandeelhouders, vooral als deze voorstellen een negatieve impact zouden hebben op de duurzaamheidsthema's van het Fonds.

De tabel in bijlage III toont een gedetailleerd overzicht van het stemgedrag per beleggingsfonds en -mandaat.

1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

6 | SCREENING & UITSLUITINGEN

Screening & uitsluitingen om nadelige effecten van beleggen te voorkomen

Wettelijke uitsluitingen van landen en/of bedrijven

Het Fonds wil niet beleggen in bedrijven of landen waarvoor een wettelijk besluit tot een handelsembargo door de Europese Unie (EU Sanctielijst) of de Verenigde Naties (VN Veiligheidsraad Sanctielijst) is afgegeven.

Ook wil het Fonds niet beleggen in ondernemingen die betrokken zijn bij de productie, toelevering, distributie of verkoop van **controversiële wapens**. Alleen als er binnen beleggingsfondsen voor een heel klein deel belegd wordt in deze wapens is dit wettelijk gezien geoorloofd. Het Fonds heeft geen beleggingen in ondernemingen die in verband worden gebracht met controversiële wapens.

Uitsluiten van controversiële landen

Hoewel sommige landen niet op een sanctielijst staan en het mogelijk is om erin te beleggen, kan het Fonds er toch voor kiezen om dit vanuit duurzaamheidsredenen niet te doen.

Het Fonds heeft een **landenbeleid** opgesteld om te bepalen waarin wel en niet kan worden belegd. Dit beleid houdt rekening met ESG-factoren die bepalen of een land als belegbaar wordt beschouwd. Als een land door het landenbeleid als niet-belegbaar wordt geclassificeerd, wenst het Fonds hier niet in te beleggen. Dit betekent dat het Fonds binnen die landen niet belegt in staatsobligaties of staatsgerelateerde bedrijven. Bedrijven in die landen die niet staatsgerelateerd zijn kunnen echter nog steeds worden opgenomen in de beleggingsportefeuille.

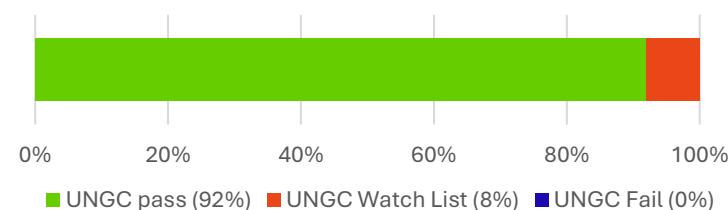
Het landenbeleid zorgt ervoor dat er naast 19 landen die worden uitgesloten vanuit wettelijke uitsluitingen, er nog 39 landen zijn die additioneel worden uitgesloten vanwege duurzaamheidsredenen.

Screenen van bedrijven die maatschappelijke normen ernstig overschrijden

Het Fonds wil niet beleggen in bedrijven die ernstige negatieve impact veroorzaken op de maatschappij. Als een bedrijf dit toch doet, kiest het Fonds ervoor om het bedrijf uit te sluiten. Om dergelijke bedrijven te identificeren worden de UN Global Compact Principles (**UNGCP**) als maatstaf gebruikt.

Ondernemingen die negatief scoren op de UNGCP moeten doorgaans kosten maken om schade te herstellen, onder andere door juridische claims. Het overschrijden van deze normen heeft naast maatschappelijke en reputationele gevolgen dus vaak ook financiële gevolgen.

In de onderstaande figuur is te zien dat per eind 2024 niet is belegd in ondernemingen met schendingen van de UNGCP.

Figuur 7. Percentage beleggingen in de beursgenoteerde portefeuille die voldoen aan, risico lopen op schending van, of niet voldoen aan de UN Global Compact Principles (UNGCP) per eind 2024. Bijlage I bevat een overzicht van de beleggingen die hierop worden getoetst. Bron: MSCI.

Als een bedrijf waar het Fonds al in is belegd niet langer voldoet aan de UNGCP dan kan eerst worden gekozen voor engagement met het bedrijf. Bij een onsuccesvolle engagement komen deze bedrijven in aanmerking voor uitsluiting.

Uitsluiten van bedrijven om negatieve effecten op de duurzaamheidsthema's te voorkomen

Het Fonds heeft als doel om de negatieve impact van haar beleggingen op het milieu en de maatschappij te vermijden en het risico op waardevermindering te voorkomen. Daarom is er een inventarisatie gemaakt van de belangrijkste (potentiële) negatieve effecten met betrekking tot de duurzaamheidsthema's van het Fonds. Een voorbeeld van zo'n negatief effect is tabaksconsumptie.

Roken brengt ernstige schade toe aan de gezondheid en daarom heeft het Fonds besloten niet te willen beleggen in bedrijven die betrokken zijn bij de productie, toelevering, distributie en/of verkoop van tabak en tabak gerelateerde producten. Het Fonds heeft geen beleggingen in ondernemingen die inkomsten halen uit tabak.

De uiteindelijke lijst met landen en bedrijven waar het Fonds niet in wenst te beleggen, oftewel de **uitsluitingslijst**, is gepubliceerd op de **website** van het Fonds.

1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

7 | DEFINITIELIJST

Definitielijst

Actief eigenaarschap

Actief eigenaarschap verwijst naar de betrokkenheid en verantwoordelijkheid van een investeerder bij het beheren en beïnvloeden van de (ESG-) prestaties van een bedrijf waarin wordt geïnvesteerd. Het houdt in dat de investeerder niet alleen passief toekijkt, maar actief deelneemt aan de besluitvorming en de strategie van het bedrijf.

Akkoord van Parijs

Een in december 2015 ondertekende internationale overeenkomst met als doel klimaatverandering tegen te gaan en de investering in een duurzame koolstofarme toekomst te versnellen. De centrale doelstelling is om de wereldwijde stijging van de temperatuur ruim onder 2 graden Celsius ten opzichte van het pre-industriële niveau te houden en om een inspanning te leveren die temperatuurstijging te beperken tot niet meer dan 1,5 graden.

Beleggingscyclus

Het proces waarbij het Fonds zijn beleggingsstrategie bepaalt en uitvoert om rendement te genereren en aan toekomstige pensioenverplichtingen te voldoen. Dit omvat verschillende fasen, waaronder het vaststellen van doelstellingen, het selecteren van beleggingen, het monitoren van de prestaties en het periodiek herzien van de strategie.

Best-in-class

Best-in-class beleggen is een aanpak waarbij wordt gestreefd naar het selecteren van de best presterende bedrijven binnen een bepaalde sector of industrie. Bij MVB is het doel om te investeren in bedrijven die goed scoren op het gebied van duurzaamheid, maatschappelijke

impact en een goed ondernemingsbestuur. De selectie van ondernemingen die goed scoren op MVB-gebied wordt bepaald op basis van 'ESG-ratings'.

Climate Action 100+

Climate Action 100+ is een wereldwijde coalitie van meer dan 500 institutionele beleggers die druk uitoefent op grote vervuilende bedrijven om ambitieuze klimaatdoelstellingen te stellen en actie te ondernemen om klimaatverandering tegen te gaan.

Climate Transition Benchmark

De Climate Transition Benchmark (CTB) is een maatstaf die kan worden gebruikt om de prestaties van beleggingsportefeuilles te beoordelen op hun naleving van de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs.

De CTB hanteert een methodologie die is gebaseerd op de emissiereductiedoelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs. Het startpunt van het CTB-emissiereductietraject wordt bepaald aan de hand van de assetallocatie van de beursgenoteerde beleggingsportefeuille per ultimo 2019. In het eerste jaar (2020) bevat de CTB een reductie van 30%. Vervolgens kent het traject een verdere emissiereductie van 7% per jaar tot en met 2050.

CO₂e

Een eenheid voor de impact van een broeikasgas, aangegeven als de hoeveelheid CO₂ met een equivalent effect op de opwarming van de aarde. De hoeveelheid CO₂ wordt gewoonlijk uitgedrukt in ton. Een ton is equivalent aan 1000 kg.

CO₂-intensiteit

Dit is een maatstaf die aangeeft hoeveel CO₂-uitstoot er plaatsvindt per eenheid van productie, activiteit of economische waarde. Het wordt vaak gebruikt om de milieuprestaties van bedrijven of sectoren te meten en te vergelijken. Een hoge CO₂-intensiteit geeft aan dat er veel CO₂-uitstoot is in verhouding tot de hoeveelheid geproduceerde goederen of diensten.

Controversiële wapens

Wapens met een onevenredig groot en nietsontziend effect op burgers, soms nog jaren nadat er aan een conflict een einde is gekomen, worden doorgaans aangemerkt als controversieel. In de meeste gevallen zijn dit antipersoonsmijnen, kernwapens, clusterwapens, biologische en chemische wapens, verarmd uranium en munitie van witte fosfor. De meeste wapens die als controversieel worden gezien vallen onder internationale verdragen zoals het verdrag over clustermunitie en het verdrag over het verbod op antipersoonsmijnen.

De Nederlandsche Bank

DNB is de centrale bank van Nederland en bewaakt de financiële stabiliteit. DNB stimuleert duurzaam beleggen en moedigt het financiële instellingen aan om duurzaamheid te integreren in hun beleid.

Duurzaamheidsdepot

Een duurzaamheidsdepot bij hypotheek is een regeling waarmee consumenten extra geld kunnen lenen om hun woning duurzamer te maken. Met maximaal € 25.000 of 6% van de woningwaarde kunnen ze bijvoorbeeld isolatie, dubbel glas, HR-ketels, warmtepompen en

zonnepanelen installeren. Het doel is om energieverbruik te verminderen en bij te dragen aan het klimaat.

Duurzame benchmarks

Duurzame benchmarks zijn indices die de prestaties van duurzame beleggingen meten. Ze bestaan uit financiële instrumenten van bedrijven die voldoen aan duurzaamheidscriteria. Beleggers gebruiken ze om duurzaamheid in hun beleggingen te integreren en te vergelijken met traditionele indices.

Duurzame obligaties

Duurzame obligaties (ook bekend als sustainable bonds) omvatten t.o.v. **groene obligaties** een breder scala aan duurzaamheidsdoelen. Naast milieuaspecten kunnen de opbrengsten van duurzame obligaties ook worden gebruikt voor sociale projecten, zoals het bevorderen van sociale inclusie, het verbeteren van de toegang tot onderwijs en gezondheidszorg en het bevorderen van gendergelijkheid.

Engagement

Het streven om het gedrag van een onderneming te beïnvloeden waarin een fonds belegt met als doel de werkwijzen op het gebied van milieu, maatschappij en/of bestuur (ESG) te verbeteren. Zo kan er met de raad van bestuur een gesprek worden aangegaan over het verbeteren van de arbeidsomstandigheden bij de bewuste onderneming.

ESG

ESG is de Engelse afkorting voor factoren op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur (environmental, social & governance). Aan de hand van die drie centrale factoren wordt doorgaans de duurzaamheid van de activiteiten van een onderneming of van een belegging beoordeeld.

ESG-beleid

In dit document staat beschreven hoe om wordt gegaan met maatschappelijk verantwoord beleggen. Het beleidsdocument is te vinden in de volgende link: **ESG-beleid**.

ESG-ratings

De ESG-rating is een systematiek waarbij een dataleverancier (in dit geval MSCI ESG Research) bedrijven beoordeelt op hun MVB-beleid en uitvoering daarvan. Deze beoordeling levert een score ('rating') op. De score AAA is de hoogst mogelijke rating, CCC de laagst mogelijke rating.

Fiduciair vermogensbeheerder

Het fiduciair vermogensbeheer van het Fonds is uitbesteed aan Van Lanschot Kempen. Zij adviseren en integreren alle aspecten van vermogensbeheer zoals het opstellen van de beleggingsstrategie, het samenstellen van de beleggingsmix en het actief beheren of uitbesteden van portefeuilles.

Goed ondernemingsbestuur

Ook wel bekend als corporate governance, verwijst naar het geheel van regels, processen en structuren die worden gebruikt om een bedrijf effectief en verantwoord te leiden en te beheren. In de context van ESG verwijst het naar de manier waarop een bedrijf zijn bestuurlijke processen en structuren inzet om op een ethische, verantwoorde en duurzame manier te opereren. Dit omvat onder andere het waarborgen van transparantie en integriteit in besluitvorming, het beschermen van de belangen van alle belanghebbenden, het stimuleren van diversiteit en inclusie binnen de organisatie, en het aannemen van effectieve mechanismen om risico's te beheren en naleving van regelgeving te waarborgen.

Groene obligaties

Een groene obligatie is een financieel instrument dat wordt uitgegeven door bedrijven, overheden of andere organisaties om specifiek te worden gebruikt voor groene projecten.

De opbrengsten van een groene obligatie worden gebruikt om specifieke groene projecten te financieren, zoals hernieuwbare energieprojecten, energie-efficiëntie-initiatieven, waterbeheer en klimaatadaptatieprojecten. Door te investeren in groene obligaties kunnen investeerders bijdragen aan een duurzamere toekomst.

IEA

Het Internationaal Energieagentschap (IEA) is een autonome organisatie die energiezekerheid bevordert en economische groei ondersteunt, waarbij het milieu- en klimaatdoelstellingen nastreeft door middel van gegevensanalyse, beleidsaanbevelingen en internationale samenwerking.

Landenbeleid

Het Fonds heeft een landenbeleid opgesteld om de betrokkenheid bij negatieve impact op ESG-factoren te beheersen. Dit beleid heeft als doel om controversiële landen te identificeren waar het Fonds niet in willen beleggen. Het landenbeleid is een aanvulling op de sanctielijst, die bestaat uit financiële instrumenten uitgegeven door landen waarvoor de EU of de VN een wettelijk besluit tot handelsembargo heeft afgegeven.

MVB

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. In dit document worden de begrippen MVB, duurzaamheid en ESG afwisselend gebruikt, maar ze hebben dezelfde betekenis.

MVB-integratie

Onder de integratie van MVB wordt in het algemeen het meewegen van (risico)factoren op het gebied van milieu, maatschappij en

bestuur in financiële analyses en besluitvorming verstaan, naast de financiële risicofactoren, met als doel de reële waarde van een bepaalde belegging te beoordelen en de beleggingsresultaten te versterken. Het bewaken van en rapporteren over dergelijke risico's in een portefeuille kan eveneens tot die integratie behoren.

Net zero

Net zero is de benaming van een situatie waarin de uitstoot van wereldwijde broeikasgassen door menselijke activiteit in evenwicht is met de hoeveelheid die wordt verwijderd uit de atmosfeer. In zo'n emissieneutrale situatie is er nog altijd sprake van de uitstoot van CO₂, maar wordt er een gelijke hoeveelheid koolstof uit de atmosfeer gehaald als erin wordt gepompt. Het resultaat: nul toename van de netto-uitstoot. Dat kan worden gerealiseerd door enerzijds de emissies te verlagen en anderzijds emissies te compenseren door activiteiten als herbebossing of de opvang van CO₂.

Platform Living Wage Financials

Platform Living Wage Financials is een samenwerkingsverband van financiële instellingen en stakeholders die streven naar een leefbaar loon in wereldwijde toeleveringsketens. Ze bevorderen transparantie en verantwoordelijkheid in de financiële sector om ervoor te zorgen dat werknemers een eerlijk loon ontvangen.

Risicobeheercyclus

De risicobeheercyclus omvat het identificeren van risico's, het bepalen van de risicobereidheid, het beoordelen van risico's, het nemen van risicomitigerende maatregelen en het monitoren en evalueren van risico's. Het Fonds identificeert hier duurzaamheidsrisico's mee, door middel van kwantitatieve en kwalitatieve benaderingen, zoals portefeuille-screenings, scenario-analyses en dialogen met specialisten. Risicobereidheid wordt vastgesteld voor elk materieel duurzaamheidsrisico, en het Fonds neemt maatregelen om de blootstelling aan risico's te verlagen en te beheren. Monitoring vindt

plaats aan de hand van risico-indicatoren en rapportages, en periodieke evaluaties zorgen ervoor dat de risicomanagementcyclus up-to-date blijft.

SDG's

SDG's, oftewel Sustainable Development Goals, zijn 17 doelen die zijn opgesteld door de Verenigde Naties om wereldwijde uitdagingen aan te pakken. Deze doelen streven naar een duurzame toekomst voor iedereen, waarbij thema's zoals armoedebestrijding, gendergelijkheid, klimaatactie en goede gezondheid en welzijn centraal staan. Ze dienen als richtlijnen en stimuleren landen, organisaties en individuen om actie te ondernemen en bij te dragen aan een betere wereld voor huidige en toekomstige generaties.

SDG-maatwerkindices

Dit zijn duurzaamheidsindices specifiek gericht op SDG's. Een bijdrage aan SDG's is een van de duurzaamheidscriteria die is meegenomen in de opbouw van deze **duurzame benchmark**.

SDG-bijdrage

De SDG-bijdrage geeft aan hoeveel positieve én/of negatieve invloed de activiteiten van een bedrijf hebben op specifieke SDG's. De score houdt rekening met hoe ondernemingen de negatieve effecten beperken en hoe zij gebruik maken van bestaande en nieuwe mogelijkheden om positief bij te dragen aan de SDG's.

Voor elk van de 17 SDG's wordt de impact van een bedrijf bepaald aan de hand van drie pijlers:

- de producten en diensten van het bedrijf;
- de bedrijfsvoering van het bedrijf;
- de betrokkenheid bij en de snelheid van reageren op controverses.

Op basis van deze drie pijlers wordt per bedrijf een score tussen -10 (sterk negatieve SDG bijdrage) tot +10 (sterk positieve SDG bijdrage) berekend.

Indien een bedrijf bijvoorbeeld een +10 score heeft wordt 100% van de beleggingswaarde beschouwd als positieve bijdrage op de desbetreffende SDG. Indien de score bijvoorbeeld -4 is dan wordt 40% van de beleggingswaarde beschouwd als negatieve bijdrage op de desbetreffende SDG.

SFDR

De verordening met betrekking tot informatieverschaffing over duurzaamheid wordt in de wandelgangen meestal aangeduid via de Engelse afkorting SFDR (voor Sustainable Finance Disclosure Regulation). Met deze verordening wil de Europese Unie (EU) duurzaamheid in de financiële sector stimuleren. Van deelnemers aan financiële markten, zoals vermogensbeheerders, beleggingsorganisaties, pensioenfondsen en verzekeraars, wordt verwacht dat ze informatie verschaffen over de gehanteerde duurzaamheidspraktijken en de ESG-factoren die bij het besluitvormingsproces voor beleggen in overweging zijn genomen. Het doel van de SFDR is om transparantie te verschaffen aan beleggers, onder andere door een classificatie (artikel 6-, 8- of 9) in te voeren die van toepassing is op alle beleggingsproducten die binnen de EU worden verkocht.

Sociale obligaties

Obligaties die worden uitgegeven om financiering te verschaffen voor projecten met een sociaal doel. Deze obligaties worden uitgegeven door overheidsinstellingen, ontwikkelingsbanken, non-profitorganisaties en bedrijven die zich inzetten voor maatschappelijke doelen.

Transitierisico

Verwijst naar de potentiële financiële en operationele risico's die bedrijven kunnen lopen tijdens de overgang naar een duurzamere economie. Dit risico ontstaat doordat er veranderingen kunnen optreden in wet- en regelgeving, marktvraag en technologie die invloed hebben op bedrijven die afhankelijk zijn van niet-duurzame praktijken. Bedrijven die niet tijdig kunnen aanpassen aan deze veranderingen kunnen financiële verliezen, reputatieschade en marktaandeelverlies ervaren. Daarom is het belangrijk voor bedrijven om transitierisico's te identificeren en proactieve maatregelen te nemen om zich aan te passen aan een duurzame economie.

Uitsluitingslijst

De uitsluitingslijst is een lijst van bedrijven, landen of overheden waarin het Fonds niet wenst te investeren vanwege ethische, sociale of milieuoverwegingen.

UNGCP

UNGCP staat voor United Nations Global Compact Principles, wat in het Nederlands het "Global Compact van de Verenigde Naties" betekent. Het is een initiatief van de Verenigde Naties dat tot doel heeft om bedrijven aan te moedigen en te ondersteunen bij het implementeren van universeel geaccepteerde duurzaamheidsprincipes en het bevorderen van verantwoord en ethisch ondernemerschap. Er wordt getoetst of een bedrijf betrokken is geweest bij een UNCP schending. Dit leidt tot een Pass, Fail of Watch List score. Een *Fail* betekent dat het bedrijf betrokken is bij controversiële zaken die op grote schaal schade veroorzaken. Een *Watch List* score wordt toegekend als het bedrijf betrokken is bij een controversiële zaak die (nog) niet direct als een schending van de Global Compact beoordeeld kan worden, bijvoorbeeld omdat een zaak nog onderwerp is van een gerechtelijke procedure.

1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

8 | BIJLAGEN

Bijlagen

Bijlage I: Overzicht vermogensfondsen en -mandaten per eind 2024 (exclusief cash)

Beleggingscategorie	Mandaat en vermogensbeheerder/beleggingsinstelling	Omvang in eur (in mln.)	Percentage in portefeuille	Best In Class	Active ownership	Relative Carbon Footprint Bijdrage	In scope voor ESG metingen
Aandelen ontwikkeld Wereld	Northern Trust World Custom ESG Equity Index	112,5	11,2%	Nee	Ja	6,9	Ja
Aandelen opkomend Wereld	Northern Trust Emerging Markets SDG Screened Low Carbon Index	57,4	5,7%	Ja	Ja	3,5	Ja
Bedrijfsobligaties	Kempen (Lux) Euro Credit	89,7	8,9%	Nee	Ja	6,3	Ja
	M&G Sustainable Euro Credit Investment	91,0	9,0%	Ja	Ja	2,5	Ja
Hoogrentende bedrijven	PGIM QIF Global High Yield ESG	89,1	8,9%	Ja	Ja	16,9	Ja
Hoogrentende landen	State Street Emerging Markets ESG Screened Hard Currency Government Bond Index	61,0	6,1%	Nee	Nee		Ja
	State Street Emerging Markets ESG Screened Local Currency Government Bond Index	58,1	5,8%	Nee	Nee		Ja
LDI-producten	Blackrock Liq. Solutions s III	204,1	20,3%	Nee	Nee		Nee
Hypothecaire leningen	Goldman Sachs Dutch Residential Mortgage (NL)	89,4	8,9%	Nee	Ja		Nee
	AeAM Dutch Mortgage II	57,7	5,7%	Nee	Ja		Nee
Infrastructuur	First Sentier Global Listed Infrastructure	48,4	5%	Nee	Ja	21,3	Ja
Private equity	AXA - Capital Europe	0,4	0,0%	Nee	Nee		Nee
	AXA - Early Secondary V L.P.	8,7	0,9%	Nee	Nee		Nee
	AXA - Early Secondary VI L.P.	19,0	1,9%	Nee	Nee		Nee
Money Markets	BlackRock ICS Euro Liquid Environmentally Aware	5,5	0,6%	Ja	Ja	0,0	Ja
	Totaal	986,3	98,4%	24%	64%	57,4	61%

Bijlage II: Engagements door fiduciair

Het totale aantal engagements bedroeg 115.¹ Van dat totaal waren er 84 gericht op verandering; deze dialoog werd gevoerd door de portefeuillebeheerders en specialisten duurzaamheid en impactbeleggen. De meeste engagements (zowel op bewustwording als verandering) werden gevoerd op milieukwesties (54) en maatschappijkwesties (34).

Engagements door de fiduciair 2024

Bedrijven	Engagements		
	Bewustwording	Verandering	Totaal
Aantal bedrijven	31	72	103
Aantal engagements	31	84	115

Engagements door de fiduciair 2024 per thema

	Engagements voor bewustwording	Engagements voor verandering
Milieu	11	43
Maatschappij	13	21
Bestuur	7	20
Totaal	31	84

De 84 engagements gericht op verandering kunnen als volgt worden onderverdeeld naar thema.

Milieu (43)

- Verlaging van CO₂-emissies
- Impact van producten en diensten op milieu
- Gebruik van natuurlijke hulpbronnen
- Biodiversiteit

Maatschappij (21)

- Leefbaar loon
- Fatsoenlijke werkomstandigheden
- Conflictgebieden

Goed bestuur (20)

- Kwaliteit van management
- Beloning

¹ Met een onderneming kan over meerdere thema's tegelijkertijd een dialoog worden gevoerd. Deze dialoog kan gericht zijn op zowel bewustwording als verandering. Dit kan tot enige overlapping leiden.

Bijlage III: Stemgedrag in 2024

Beleggingsfonds / -mandaat (aandelen wereldwijd)	Aantal	Percentage
Northern Trust World Custom ESG Equity Index Fund		
Aantal agendapunten om op te stemmen	20486	100%
Aantal keer voor management gestemd	18718	91%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	1768	9%

Beleggingsfonds / -mandaat (aandelen opkomende markten)	Aantal	Percentage
Northern Trust Emerging Markets SDG Screened Low Carbon Index		
Aantal agendapunten om op te stemmen	6375	100%
Aantal keer voor management gestemd	5243	82%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	1132	18%

Beleggingsfonds / -mandaat (beursgenoteerd infrastructuur)	Aantal	Percentage
First Sentier Global Infrastructure Fund		
Aantal agendapunten om op te stemmen	642	100%
Aantal keer voor management gestemd	79	12%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	563	88%

Meer informatie over de uitvoering van het stembeleid en de dialoog die de vermogensbeheerders van het Fonds voeren

Northern Trust

<https://www.northerntrust.com/united-kingdom/what-we-do/investment-management/stewardship/proxy-voting-policies>

<https://www.northerntrust.com/europe/about-us/corporate-social-responsibility>

Op deze websites is het stembeleid gepubliceerd en is een kwartaalrapport en jaarverslag van de engagementmanager voor de beleggingsfondsen van Northern Trust te vinden.

Van Lanschot Kempen

<https://www.vanlanschotkempen.com/nl/duurzaamheid>

Op deze website wordt het jaarverslag van de fiduciaire vermogensbeheerder gepubliceerd, inclusief inzicht in de dialoog met individuele ondernemingen (naast inzicht in de collectieve initiatieven).

BlackRock:

<https://www.blackrock.com/corporate/insights/investment-stewardship/blackrock-investment-stewardship>

Op deze website is het stembeleid gepubliceerd en is een jaarverslag van de engagementmanager voor de beleggingsfondsen van BlackRock (iShares) te vinden.

First Sentier:

<https://www.firstsentierinvestors.com/uk/en/intermediary/responsible-investing/proxy-voting.html>

Op deze website is het stembeleid voor de beleggingsfondsen van First Sentier Investors gepubliceerd.

Bijlage IV: Overzicht SDG bijdrage vermogensfondsen en -mandaten per eind 2024 in miljoenen geïnvesteerd vermogen

Beleggingsfonds/-mandaat	SDG 1	SDG 2	SDG 3	SDG 4	SDG 5	SDG 6	SDG 7	SDG 8	SDG 9	SDG 10	SDG 11	SDG 12	SDG 13	SDG 14	SDG 15	SDG 16	SDG 17
BlackRock ICS Euro Liquid Environmentally Aware Fund	0,2	0,2	0,6	0,0	0,5	0,2	0,3	0,2	0,5	0,6	0,0	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,4
First Sentier Global Listed Infrastructure Fund	7,1	-0,1	2,4	0,0	9,0	3,7	-2,6	3,7	13,4	12,2	10,6	3,0	5,1	-1,1	-0,9	7,0	15,0
Kempen (Lux) Euro Credit Fund	9,3	3,1	19,6	-0,1	19,0	7,5	10,1	8,8	27,0	26,2	6,4	7,0	13,3	3,7	4,9	18,5	25,2
M&G Sustainable Euro Credit Investment Fund	10,4	4,5	20,3	0,0	16,7	7,3	10,8	5,8	25,3	24,5	3,6	6,0	11,2	5,3	6,1	16,2	22,6
Northern Trust Emerging Markets SDG Screened Low Carbon Index FGR Fund	2,8	1,0	9,5	0,0	5,9	3,4	1,7	0,8	13,4	12,9	2,1	-0,7	1,0	1,8	0,9	11,5	15,6
Northern Trust World Custom ESG Equity Index Fund	6,3	-0,6	19,7	-0,9	16,7	6,4	3,7	-8,7	33,6	24,3	3,7	8,6	17,2	3,3	-1,3	27,4	30,6
PGIM QIF Global High Yield ESG Fund	2,5	0,0	7,6	0,3	4,5	-3,0	-5,5	-4,5	11,4	12,0	6,6	-3,0	-3,3	0,6	-1,0	12,4	12,5
State Street Emerging Markets ESG Screened Hard Currency Government Bond Index Fund	0,7	0,0	-0,2	0,0	-0,3	0,0	-0,8	-0,2	0,4	0,4	0,2	-0,2	-1,4	-0,3	-0,2	0,2	0,6
State Street Emerging Markets ESG Screened Local Currency Government Bond Index Fund	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1

Bijlage V: Toelichting klimaatdata

Klimaatdata worden verzameld voor de categorieën aandelen, (investment grade en hoogrentende) bedrijfsobligaties, via de dataprovider ISS ESG.

Het proces dat ISS ESG toepast om scope 1 en 2 emissies te bepalen is op hoofdlijnen als volgt:

- Klimaatdata van ondernemingen worden verzameld op basis van de jaarverslagen en andere publieke bronnen. In dit rapport wordt gebruik gemaakt van de jaarverslagen van ondernemingen per eind 2023. Wereldwijd rapporteren ongeveer 3000 grote ondernemingen over hun emissie.
- Alle data worden gecontroleerd op betrouwbaarheid. Wanneer dit niet als betrouwbaar wordt gezien wordt de data verwijderd.
- Een schatting wordt gemaakt voor de emissie van de bedrijven waar data ontbreekt. Uit historische data blijkt dat de accuraatheid van deze schatting verschilt per sector maar minder dan 30% afwijkt van de daadwerkelijke emissie van een bedrijf.
- Emissie wordt toegekend aan de portefeuille op basis van eigenaarschap van de onderneming. Als het Fonds bijvoorbeeld 0,1% van een onderneming bezit krijgt het 0,1% van de emissie van de onderneming toegewezen.

De scope 3 emissies van ondernemingen worden vastgesteld conform het CO₂e /GHG-protocol: omdat er nog onvoldoende bedrijven over rapporteren wordt per sector vastgesteld wat de emissie in de waardeketen is en aan het bedrijf toegekend. Scope 3 data is daarom nog niet geschikt om individuele bedrijven, binnen sectoren, te beoordelen.

Disclaimer

Alle cijfers, figuren en uitingen in dit verslag zijn uitsluitend bedoeld voor informatieve doeleinden. Hoewel we ernaar streven om nauwkeurige en actuele informatie te verstrekken, kunnen er geen rechten worden ontleend aan de inhoud van dit verslag. Het Fonds aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor eventuele onjuistheden of onvolledigheden in de verstrekte informatie.

Alle afbeeldingen gebruikt in dit verslag zijn afkomstig van <https://unsplash.com>. Voor de gratis afbeeldingen verleent Unsplash een onherroepelijke, niet-exclusieve, wereldwijde auteursrechtlicentie om foto's kosteloos te downloaden, te kopiëren, te wijzigen, te distribueren, uit te voeren en te gebruiken zonder toestemming van of toeschrijving aan Unsplash of de fotograaf zelf.

Daarnaast zijn er in dit verslag ook afbeeldingen gebruikt die zijn verkregen via een actief Unsplash+ abonnement. Deze Unsplash+ afbeeldingen zijn gedownload en gebruikt in overeenstemming met de Unsplash+ voorwaarden, die een niet-exclusieve, wereldwijde licentie bieden voor gebruik in een onbeperkt aantal projecten en media. De distributie van dit verslag voldoet aan de licentievoorwaarden van Unsplash+, inclusief alle relevante gebruiksbeperkingen en -rechten.